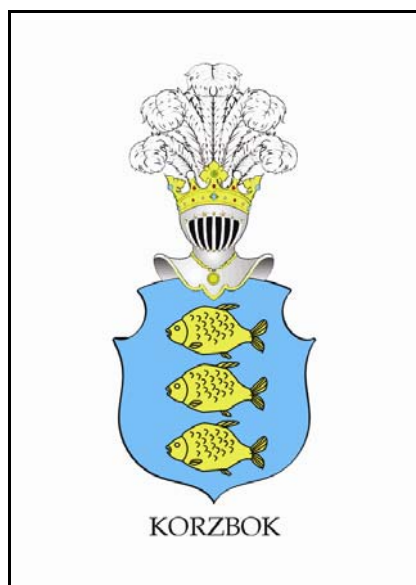

KORZBOK - ŁĄCKI

herbu Korzbok.

Herb: w polu srebrnym trzy złote karpie jeden nad drugim, na hełmie w koronie pięć piór strusich.

Ta zasłużona krajowi wielkopolska rodzina jest gałęzią śląskiej Kurtzbachów, pisanej także Kurzbach, rodziny właściwie niemieckiej dawnej nadreńskiej, tytuł burgrabiowski (Burggraf noszącej), jedna gałąź tych Kurtzbachów przesiedliła się w początkach XIII stulecia na Śląsk i w krótkim czasie pozyskała w tej prowincji znakomite majątki i dostojności, już w 1230-1270 żyjący Piotr Kurtzbach dworzanin i comes Henryka III Wrocławskiego, podpisał przywilej dany miastu Goldberg, a Arnold był w 1301 r. kanclerzem wrocławskim; w XV stuleciu Kurzbachowie liczyli się do najmajętniejszych rodzin śląskich, a nabywszy rozległe i prawami feudalnymi, jako to własnym sądownictwem i uwolnieniem od większej części ogólnych krajowych ciężarów, nadane majątki Militsch (Milcz) i Trachenberg, pisali się na nich wolnymi panami lub baronami (Freyherr); z nich Zygmunt baron na Militsch i Tracheubergu generał wojsk cesarskich, wojownik przeciwko Turkom gubernator miasta Budy w Węgrzech † 1513 a Jan zmarły 1549 najbogatszy z panów śląskich swojego czasu, zaślubił Salomeę Piastównę córkę Jana księcia żegańskiego i głogowskiego; z dwóch jego synów: Henryk baron na Trachenbergu, Prausnitz i t. d. znakomity uczoney i dyplomata używany był od cesarzy niemieckich do ważnych spraw publicznych a w 1577 r. wysłany był do Gdańszczan, aby obietnicą prędkiej pomocy cesarskiej utrzymać ich w zbrojnej opozycji przeciwko elekcji króla Stefana Batorego, tej przecież misji nie mógł dokonać schwytyany w drodze i uwięziony przez Polaków; będąc bezdzietnym a żyjąc w niezgodzie z bratem Zygmuntem sprzedał w 1593 Szafgoczom baronię Trachenborgską. 2) Zygmunt baron na Militsch i Zulauf,

mąż podług kronikarzy, jak wielkiego majątku tak odpowiedniej ambicji i "pańskiego animuszu", drugi ze swojej rodziny spokrewnił się z panującym domem Piastów, zaślubiwszy Helenę córkę księcia legnickiego Fryderyka III - żyjąc w nieprzyjaźni z Górką kasztelanem międzyrzeckim, jadącego w bezkrólewiu 1573 na sejm do Krakowa, napadłszy na drodze, uwięził; ten gwałt do tego stopnia oburzył stany polskie, że chciały ogłosiwszy pospolite ruszenie i napaść na Śląsk, wdanie się cesarza Maksymiliana i uwolnienie Górki, uspokoiło to zajście, syn Zygmunta Juliusz-Wacław zmarły bezpotomnie 1616, był ostatnim z tej linii Kurtzbachów¹⁾.

Już w XIV stuleciu niektórzy członkowie tej rodziny przesiedlali się do Wielkopolski i Prus zachodnich, a od osiedlonych w tej drugiej prowincji wywodzą się Tuchołkowie rodzina dotychczas istniejąca herbu Korzbok odmienny, do najdawniej osiedlonych w Wielkopolsce należą bracia Janusz i Piotr synowie Jana, z nich pierwszy mąż rycerski, zebrawszy znaczny oddział zbrojny na Śląsku, na jego czele oddał ważne usługi królowi Władysławowi Jagielle w wojnie przeciwko Krzyżakom 1410, przyłożył się do zwycięstwa pod Grunwaldem i wziął w tej bitwie do niewoli księcia Kazimierza szczecińskiego, sojusznika zakonu; jego brat Piotr podkomorzy poznański, znakomitość swojego czasu, jeden z przywódców stronnictwa husyckiego i rozkrzewiciel tego wyznania w Wielkopolsce stąd zostający w ciągłych zatargach z duchowieństwem, dworzanin króla Władysława Jagielly, używany był od tego monarchy w traktowaniach z cesarzem (1410) i z krzyżakami i podpisał traktat zawarty z nimi w Brześciu 1436, stale osiedlony w Polsce, polszczył swoje nazwisko na Kurcbok, Korchok i Korzbok a tę ostatnią zmianę przyjęli jego potomkowie, zostawił kilku synów z których Piotr przez swego syna Mikołaja jest protoplastą rodziny Strykowskich a Wincenty dziedzic na Kamieńcu ożeniony z Jadwigą z Soholewa miał sześciu synów z tych Jan dziedzic na Kiskowie i Rybnie ma być przodkiem Rybieńskich hr. Korzbok, Stanisław Zawadzki, a Piotr przez swego syna Maurycego Korzbokow piszących się z Witkowa, z których Jan dziekan gnieźnieński, kanonik krakowski umierając 1573, bogatym legatem uposażył akademię krakowską.

Wincenty, czwarty syn Wincentego i Jadwigi z Sobolewa, odziedziczywszy za żoną Dorotą majątek Łąki wielkie i małe w Wielkopolsce, wziął od niego nazwisko Łacki²⁾, z dwóch jego synów, Zygmunt był kanonikiem poznańskim a Sędziwój v. Stefan³⁾, otrzymawszy z zapisu swych krewnych Kurzbachów znaczne posiadłości na Śląsku, w nich zamieszkiwał równie jak i jego syn Wincenty, który też powrócił do rodzinnego nazwiska Kurzbach, porzuciwszy polskie Łacki, to jednak brali jego synowie osiedleni w Wielkopolsce a nawet powrócił do niego i najstarszy z nich Jakub gdy wyprzedawszy się ze swych dóbr śląskich osiadł w Wielkopolsce, był to pan możny i odpowiednio wystawnie żyjący, czym również jak i braniem udziału w knowaniach swych

szwagrów Zborowskich znacznie nadwarył majątek - z jego braci rodzonych i stryjecznych, Mikołaj był kasztelanem kamieńskim 1564, Kasper dworzanin króla Zygmunta Augusta i jego poseł do Inflant, dla uspokojenia zająć między wielkim mistrzem Ketlerem a arcybiskupem ryskim, Wilhelmem, zabity był z nastawienia pierwszego 1566, czym rozgniewany Zygmunt August wypowiedział wojnę zakonowi, której unikając Ketler, uroczyście przeprosił króla a wkrótce zagrożony od Moskwy, poddał mu Inflanty; Maciej poseł na sejmy, mąż wielkiej prawości i odwagi, śmiało na sejmiku w Środzie stawając w obronie Zygmunta III a surowo potępiając buntownie przeciwko niemu knowania, rozsiekany był od rokoszan Zebrzydowskiego 1606 r., jego bliski krewny Teodor, obożny polny koronny 1609 wojownik przeciwko Szwedom Wołoszy i Turkom, umarł na wyprawie moskiewskiej.

Po Jakubie synie Wincentego (p. w). z żony Anny Zborowskiej kasztelanki krakowskiej, syn Piotr dziedzic na Chrapiewie, stale już brał nazwisko Łącki i przydomek "Korzbok," z żony Agnieszki Prusimskiej zostawił czterech synów: z tych Andrzej ożeniony z Marianną Cielecką i Juliusz bezpotomni. 3) Piotr dziedzic na Chrapiewie, spłodził kilku synów z których Aleksander kasztelan krzywiński, z żony Zofii Szodrskiej zostawił potomstwo zgasłe w drugim pokoleniu. 4) Jan, (najstarszy z braci) starosta nakielski, pułkownik królewski, całe prawie życie strawił w obozach, walczył przeciwko Turkom pod Chocimem 1621, z Szwedami w Prusach 1626 -1628, (w bitwie z nimi pod Sztumem trzy rany otrzymał), przeciwko Moskwie 1633 – 1634, a Kozakom 1648-1651 i wreszcie przeciwko Szwedom za króla Jana Kazimierza i on to dowodził przednią strażą wojsk naszych w napadzie na Marchię brandenburgską, gorliwy zwolennik swobód krajowych, swym wpływem na szlachtę wielkopolską sprawił że oświadczyła się przeciwko dworowi za Jerzym Lubomirskim, którego był osobistym przyjacielem, i przy którego boku walczył w kilku bitwach, umarł 1665 roku, zostawiwszy z żony Elżbiety Grudzińskiej kasztelanki Nakielskiej dwie córki i syna, z córek; Elżbieta za Kamienieńskim, kasztelanem międzyrzeckim, Anna za Pawłem Dzierżykrajem, morawskim starostą Gniewkowskim, syn Jan kasztelan kaliski poseł na sejmy, deputat na trybunały, wojownik przeciwko Szwedom pod Warszawą, Ujściem i Toruniem 1656-1658 a przeciwko Turkom pod Wiedniem 1683, przez zaślubienie Ludwiki z Szternbergu Kostczanki (Kostka) ostatniej dziedziczki swojego znakomitego domu⁴⁾ spokrewnił się z królem Janem III Sobieskim , a rozległe w posagu odziedziczywszy majątki jak: Szamotuły, Biezdrowo, Wronki, Samostrzele i t. d., należał do najmożniejszych panów swojej prowincji, z jego trzech synów, 1) Aleksander † 1723 zostawiwszy syna Andrzeja bezpotonmego z żoną Wiktoria Łącką swoją siostrą stryjeczną. 2) Jan podkomorzy wschowski dziedzic na Szamotułach dwukrotnie żonaty; 1° v. z Teresą-Antoniną Dąbską wojewodzianką brzesko-kujawską a 2° v. z Katarzyną Mycielską. 3) Władysław kasztelan kruświcki, pułkownik wojsk królewskich, kilkakrotnie poseł na

sejmy i deputat na trybunały, mąż zacny, wielkiej powagi w obywatelstwie swojej prowincji, wysoko ukształcony i nieprzyjaciel anarchicznej wolności szlacheckiej, sprzyjał też reformom zamierzonym przez dwór a król August II aby go tym więcej do swych politycznych widoków nakłonić, nadał mu w 1724 r. tytuł hrabiowski, tego tytułu jednak, z obawy narażenia się szlachcie i dla rychło po jego nadaniu nastąpionej śmierci, nie używał Władysław, ale go podnieśli jego potomkowie i brali aż do czasów ostatnich, z żony Marianny Kadzidłowskiej chorążanki inowrocławskiej zostawił córkę Wiktorię zaślubioną swemu bratu stryjecznemu Andrzejowi (p. w.) i syna Józefa podkomorzego brzesko-kujawskiego, pułkownika wojsk królewskich, był to mąż zacny i prawy obywatel, na sejmie 1766 odważnie stawał w obronie niepodległości kraju, zachęcał współziomków do usunięcia niebezpiecznej gwarancji Rosji i przestrzegał o zaborczych zamysłach króla Fryderyka II, zrażony lekceważeniem rad swoich i przewagą stronnictwa antypatriotycznego, usunął się od spraw publicznych, wierny swojej nieprzyjaźni dla Prus, ofiarowanego sobie od niej tytułu hrabiowskiego nie przyjął, z żony Joanny de Verbna Pawłowskiej 2° v. Bnińskiej jego syn Melchior, pan znacznego w różnych stronach kraju majątku własnym kosztem w r. 1807 wystawił pułk piechoty na usługi ojczyzny um. 1828, z żony N. Smitkowskiej zostawił dwóch synów, z tych młodszy Nepomucen † 1831 bezdzietny, a starszy, Antoni, poseł na sejmy poznańskie, zmarły r. 1864, ożeniony z N. Szczaniecką; z niej potomstwo:

1) Władysław, dziedzic dóbr w Wielkim księstwie Poznańskim ożeniony 1851 z Antoniną hr. Skórzewską córką hrabiego Heljodora Skórzewskiego i Emilii z hr. Götzendorff-Grabowskich; z niej:

Córki: Maria, Izabella, Helena i Irena.

Synowie: Stefan, Stanisław i Antoni.

2) Weronika, dziedziczka dóbr kuflewskich w Królestwie Polskim, zaślubiona Bronisławowi Dąbrowskiemu, dziedzicowi dóbr Winnagóra, w Wielkim księstwie Poznańskim.

3) Emilija zaślubiona hr. Ignacemu Bnińskiemu na Samostrzelach w Wielkim księstwie Poznańskim.

4) Bolesław † 1857.

5) Kazimiera za Tertuljanem Stablewskim, dziedzicem dóbr w Wielkim księstwie Poznańskim.

6) Zygmunt .

---

1) Była w Polsce i na Śląsku a nawet istnieje dotychczas rodzina Seidlitz hb. Korzbok, w Paprockim nazwana Zayglic, w części miejska bo jak wspomina Paprocki z ujmą szlachectwa zajmująca się handlem i szynkiem w Krakowie i Lublinie, z Kurtzbachami o których mowa nie zostająca w żadnym znajomym stosunku pokrewieństwa, wzięła przecież w zeszłym stuleciu ich herb nazwiska a nawet tytuł baronowski i pisze się obecnie Seidlitz-Kurtzbach.

2) Podajemy rodowód pięciu pierwszych pokoleń Korzboków-Łackich, podług ich genealogii starannie skreślonej i na autentycznych dowodach opartej, zastrzegając sobie przecież własne spostrzeżenia, uwagi i dodatki historyczne, które w jednej z następnych części tego dzieła zamieścimy.

3) Imiona Sędziwoj i Stefan były jednoznaczne, Sędziwoj było imieniem dawnym słowiańskim a Stefan kalendarzowym.

4) Kostkowie z Sztemberga (majątku w Prusach Zachodnich), gałęzi rodziny Rostkowskich herbu Dąbrowa, należeli w wiekach XVI i większej połowie XVII do najmożniejszych i mgnackich rodzin krajowych, wydali kilkunastu senatorów i do ich domu należeli: święty Stanisław Kostka (ur. 1550 † 1568) i Jan wojewoda sandomierski jeden z najbogatszych i najpopularniejszych panów swojego czasu, kandydat do tronu w bezkrólewiach 1573 i 1575, ożeniony z Anną Odrowożanką wojewodzianką ruską, wdową po Janie-Krzysztofie Tarnowskim, synie hetmana, urodzoną z Zofii księżniczki mazowieckiej siostry ostatnich książąt Piastów w Warszawie i Czersku, tę Annę Odrowożównę słynną z wielkiej urody i niepospolitych przymiotów umysłu i serca, chciał zaślubić Zygmunt August ale dostał od niej odmowę, ostatni po mieczu z Kostków Franciszek starosta lipieński z żony Jadwigi Gułtowskiej hrabianki na Racacie bliskiej krewnej z matki króla Jana III, zostawił dwie córki: Joannę za Aleksandrem Tarło kasztelanem zawichostkim i Ludwikę Łacką.